

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства з питань стратегічних галузей промисловості України та Фонду державного майна України

№ /

МЕТОДИКА

визначення втрат підприємств, установ та організацій оборонно-промислового комплексу усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації, а також упущеної вигоди від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності

I. Основні положення

1. Відповідно до цієї Методики об'єктом оцінки збитку є економічні втрати підприємств, установ та організацій, у тому числі господарських товариств усіх форм власності, згідно з підпунктами 20 і 21 пункту 2 Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22 березня 2022 року № 326 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 22 липня 2022 року № 951).

2. Ця Методика застосовується під час оцінки реальних збитків, завданих підприємствам, установам та організаціям, у томі числі господарським товариствам усіх форм власності (далі – Підприємства ОПК) внаслідок втрати, руйнування або пошкодження їх майна у зв'язку зі збройною агресією Російської Федерації (далі – збройна агресія), оцінки упущеної вигоди від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності зазначеними суб'єктами господарювання, а також оцінки потреб у відновленні майна суб'єктів господарювання.

3. Ця Методика є обов'язковою для використання під час оцінки збитків, завданих постраждалим внаслідок збройної агресії, у тому числі під час проведення судової експертизи (експертного дослідження), пов'язаної з оцінкою збитків, завданих постраждалим внаслідок збройної агресії. У разі якщо певні питання, пов'язані з оцінкою збитків, не врегульовано цією Методикою, застосовуються інші нормативно-правові акти з питань оцінки майна, що визначені такими згідно із Законом України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» (далі – Закон), та оціночні процедури, що передбачені міжнародними та національними стандартами оцінки, міжнародною оціночною практикою. Необхідність та доцільність застосування інших нормативно-правових актів з питань оцінки майна обґрунтовуються у звіті про оцінку збитків (висновку експерта).

4. Оцінка реальних збитків, завданих Підприємствам ОПК внаслідок збройної агресії, оцінка упущеної вигоди від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності Підприємствами ОПК, а також оцінка потреб у відновленні майна таких підприємств здійснюється відповідно до механізмів оцінки, визначених Методикою визначення шкоди та обсягу збитків, завданих підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації, а також упущеної вигоди від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності, затвердженою наказом Міністерства економіки України, Фонду державного майна України від 18 жовтня 2022 року № 3904/1223 та зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 02 грудня 2022 року за № 1522/38858 (далі – Методика визначення шкоди), із особливостями, встановленими цією Методикою.

5. Датою оцінки реальних збитків та потреб у відновленні є дата не раніше ніж 24 лютого 2022 року. Оцінка збитків станом на дату оцінки, яка передує 24 лютого 2022 року, здійснюється згідно з вимогами Закону з дотриманням методичного регулювання оцінки майна, яке здійснюється національними стандартами оцінки та міжнародними стандартами оцінки, європейськими стандартами оцінки, нормами міжнародної оціночної практики, що склалася, за наявності вихідних даних та інформаційних джерел, необхідних для проведення оцінки.

6. У цій Методиці вживаються терміни в таких значеннях:

аварійний ремонт – позаплановий терміновий ремонт, необхідність виконання якого викликана конструктивними дефектами будівель, споруд та/або порушенням нормальної роботи об'єктів та/або обладнання (машини, механізми, устаткування та інше), дефектами ремонту та порушенням правил технічної експлуатації, що виникли внаслідок факторів збройної агресії і потребують оперативного виконання;

втрачений об'єкт (актив) —об'єкт (актив), право власності на яке може бути підтверджене законом власником, але його місцезнаходження та (або) незаконного володільця на дату оцінки встановити неможливо у зв'язку із крадіжкою, тимчасовою окупацією територій України, недбалим ставленням, інших дій або бездіяльності третіх осіб, які не є законними власниками таких об'єктів (активів), внаслідок обставин, пов'язаних із збройною агресією Російської Федерації;

демонтажні роботи (демонтаж) – особливий різновид будівельних робіт, що виконуються на пошкоджених або зруйнованих об'єктах (активах) з метою ліквідації (видалення) частини або всіх їх конструктивних елементів;

об'єкти ОПК – об'єкти підприємств, установ та організацій, у тому числі господарських товариств незалежно від форми власності, інші виробничі активи, які підлягають оцінці відповідно до цієї Методики;

техніка спеціального призначення (спецтехніка) – транспортні засоби, машини, механізми, які мають чітко визначене призначення, виготовлені з урахуванням особливостей сфери застосування для виконання певних операційних функцій.

Терміни «нерухома річ (нерухоме майно, нерухомість)», «рухома річ» та «збиток» вживаються у значенні, наведеному в Цивільному кодексі України, термін «суб'єкт господарювання» – у значенні, наведеному в Господарському кодексі України.

Інші терміни, що використовуються в цій Методиці, вживаються у значенні, наведеному в Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 року № 326 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 22 липня 2022 року № 951), Методиці визначення шкоди, національних стандартах оцінки та інших нормативно-правових актах з оцінки майна, що відповідно до статті 9 Закону здійснюють методичне регулювання оцінки майна.

7. Об'єктом оцінки шкоди і збитків у цій Методиці є наступні об'єкти (активи) Підприємств ОПК:

нерухоме майно, в тому числі земельні ділянки та речові права на них, будівлі та споруди;

упущена вигода від користування земельними ділянками (збитки від неможливості користування);

рухоме майно, включаючи механізми, устаткування, обладнання та транспортні засоби;

техніка спеціального призначення;

товарно-матеріальні запаси;

технічна документація;

інші об'єкти (активи) Підприємств ОПК.

Ідентифікація об'єктів оцінки здійснюється відповідно до переліку активів, згідно із даними балансоутримувача, в розрізі складу об'єктів бухгалтерського обліку.

8. Оцінка шкоди та збитків, що проводиться відповідно до цієї Методики, здійснюється з такою метою:

визначення розмірів та обсягів шкоди та збитків, завданих збройною агресією, для визначення загальних втрат та збитків Підприємств ОПК, для прогнозування загальнодержавних або секторальних витрат на відновлення Підприємств ОПК, планування державної політики у відповідній сфері та визначення поточних потреб у відновленні;

визначення збитків, завданих внаслідок збройної агресії, у межах кримінальних проваджень відповідно до законодавства України;

визначення збитків, завданих внаслідок збройної агресії, для цілей подання постраждалими заяв на компенсацію;

визначення збитків, завданих внаслідок збройної агресії, для цілей подання позовів (у тому числі колективних) постраждалими до судових інстанцій, зокрема міжнародних, а також подання позову державою Україна до міжнародних судових інстанцій;

інші цілі, визначені законодавством.

9. Така мета згідно з цією Методикою досягається шляхом визначення у вартісному виразі:

розміру реальних збитків;

упущеної вигоди;

потреб у витратах, необхідних для відновлення майна та майнових прав, що зазнали руйнівного впливу внаслідок збройної агресії.

10. Результат проведення оцінки збитків має вартісний вираз. Оцінка реальних збитків та потреб у відновленні відповідно до цієї Методики визначається без урахування податку на додану вартість.

II. Організаційні засади оцінки збитків

1. Оцінка реальних збитків, упущеної вигоди та потреб у відновленні здійснюється за результатом незалежної оцінки, проведеної суб'єктом оціночної діяльності – суб'єктом господарювання (далі – суб'єкт оціночної діяльності) на підставі договору на проведення оцінки майна, укладеного між суб'єктом оціночної діяльності та замовником такої оцінки відповідно до вимог Закону.

2. У разі проведення незалежної оцінки збитків, завданих суб'єктам державного сектору економіки, які мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, що виконують відповідні державні контракти або беруть участь у кооперації за державними контрактами, за наявності матеріальних носіїв, які є державною таємницею або інформацією з обмеженим доступом, незалежна оцінка таких носіїв проводиться суб'єктом оціночної діяльності, що визнаний Законом, який має відповідний доступ для робіт з інформацією з обмеженим доступом («Т», «ДСК»).

3. Дата, об'єкт та мета оцінки, крім іншого, визначеного нормативно-правовими актами з оцінки майна, повинні бути зазначені в завданні на проведення оцінки збитків (договорі на проведення оцінки майна).

4. З метою документального оформлення фактів втрати та/або пошкодження, та/або знищення майна внаслідок збройної агресії керівником Підприємств ОПК можуть бути призначені особи (окремо визначених або у складі комісій, робочих груп) відповідальних за:

збір та консолідацію відомостей про об'єкти, що зазнали руйнівного впливу;
засвідчення факту втрати, знищення, пошкодження об'єкта ОПК.

Документальне оформлення включає в себе збір та підготовку будь-яких матеріалів, у яких зафіксовано факт втрати та/або пошкодження та/або знищення об'єктів ОПК внаслідок збройної агресії.

У разі утворення комісій або робочих груп, до їх складу включаються представники інженерно-технічних служб Підприємств ОПК, а також за згодою можуть бути включені: представник військово-цивільної адміністрації та/або представник об'єднаних територіальних громад чи місцевої ради, на території якої знаходяться зазначені об'єкти; представник Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

5. Виконавці оцінки збитків мають право доступу до об'єкта оцінки, документації та іншої інформації, яка є необхідною або має суттєве значення для проведення оцінки, отримують пояснення та додаткові відомості, необхідні для проведення оцінки, від замовника оцінки та інших осіб та здійснюють огляд об'єкта оцінки, зокрема із використанням технічних засобів та інформаційних джерел (дані дистанційного зондування Землі та їх похідних продуктів, фотоматеріали, відеоматеріали та інше) з врахуванням режимних обмежень.

6. Особистий огляд об'єкта оцінки проводиться оцінювачем суб'єкта оціночної діяльності, який здійснює незалежну оцінку збитків, зокрема з урахуванням режимних обмежень та за умови наявності доступу до такого об'єкта (на дату оцінки здійснено розмінування, доступ до майна наявний, безпечний та інше).

7. Оцінка збитків здійснюється за наявності вихідних даних, необхідних для проведення оцінки, та наявності інформаційних джерел. Копії документів, що використовуються як вихідні дані, повинні бути чіткими та засвідчені в установленому законодавством порядку.

8. Вихідними даними, що застосовуються під час оцінки реальних збитків є:

перелік активів, що входять до складу об'єкта оцінки, згідно з даними бухгалтерського обліку балансоутримувача;

правова, технічна та інша документація на майно, що зазнало руйнівного впливу, яка дає змогу його ідентифікації, зокрема документи, які складені відповідними комісіями під час огляду об'єкта збитків і ґрунтуються на судженнях (свідченнях) членів комісії;

звіт (акт) про обстеження пошкоджених та/або знищених об'єктів після завдання шкоди;

дані встановлені інвентаризаційними комісіями Підприємств ОПК, актами технічного стану (огляду) майна щодо якого завдано пошкоджень, акти комісійного обстеження та фіксації стану пошкоджених об'єктів оцінювання, відповідні додаткові фото-відео матеріали наданих такими суб'єктами та/або комісіями суб'єктів. Дані та відомості, які зафіксовані відповідними державними службами, установами та організаціями щодо стану пошкоджень активів суб'єктів господарювання, а також інші відомості та дані, що отримані з бухгалтерського обліку та структурних підрозділів Підприємств ОПК щодо об'єктів оцінки (технічні паспорти, будівельна документація, інвентарні картки та справи, дозволи щодо експлуатації тощо);

інші документи, які містять інформацію про характеристики об'єкта оцінки.

9. Для визначення потреб у відновленні вихідними даними є дані щодо переліку та характеристики активів, якими передбачається заміщення знищених та втрачених активів або ремонт/доукомплектування пошкоджених активів (для цілей визначення витрат на відновлення).

10. Інформаційними джерелами, що застосовуються під час оцінки збитків, є:

результати огляду об'єкта оцінки, що здійснений, зокрема із використанням технічних засобів та інформаційних джерел (фотоматеріали, відеоматеріали, дані дистанційного зондування Землі та їх похідні продукти, аналітика соціальних мереж, існуюча публічна інформація та інше);

ринкові дані, які застосовуються під час проведення оцінки збитків: інформація про угоди купівлі-продажу подібного до об'єкта оцінки майна, ринкові ціни на подібне майно тощо;

інформація з інших актів (звітів про оцінку майна, висновків експертів), складених щодо майна, що зазнало шкоди;

інші інформаційні джерела, які можуть бути застосовані під час оцінки збитків;

інформація, що міститься у договорах, контрактах та правочинах, які стосувалися перерваного у наслідок збройної агресії виробничого процесу, діяльності щодо надання послуг та інших бізнес процесів та діяльності, що виконувалися/надавалися суб'єктам відповідно до його статутної діяльності;

господарські договори та контракти, інші правочини, які застосовуються для визначення упущеної вигоди суб'єкта господарювання.

11. Під час оцінки збитків відповідно до цієї Методики необхідним є отримання визначеного законодавством документа, який підтверджує, що втрата, руйнування або знищення майна відбулася внаслідок збройної агресії.

12. За результатом незалежної оцінки збитків складається звіт про оцінку збитків в електронній та у паперовій формі, якщо складення звіту про оцінку збитків у паперовій формі визначено завданням на проведення оцінки (договором на проведення оцінки майна).

Звіт про оцінку збитків підписується оцінювачами, які безпосередньо проводили оцінку збитків, і керівником суб'єкта оціночної діяльності або уповноваженою ним особою шляхом накладення кваліфікованого електронного підпису з урахуванням вимог законодавства у сфері електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг.

Звіт про оцінку збитків складається суб'єктом оціночної діяльності із дотриманням вимог нормативно-правових актів з оцінки майна у повній формі.

13. Для цілей цієї Методики за умовну грошову одиницю приймають долар США. Отриманий результат в еквіваленті умовної грошової одиниці переводять у гривневий еквівалент за курсом Національного банку України на дату оцінки.

14. Оцінка збитків, завданих внаслідок збройної агресії, яка здійснена шляхом проведення незалежної оцінки збитків та проведення рецензування звітів про оцінку збитків (у разі його проведення), передує заходам щодо вибуття з балансу об'єктів оцінювання (основних засобів та інших матеріальних активів) шляхом їх списання, відчуження, передачі встановленим порядком третім особам або іншим будь-яким способом розпорядження об'єктами оцінювання.

15. Збитки в бухгалтерському обліку відображаються відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку, затверджених Міністерством фінансів України, або Міжнародних стандартів фінансової звітності залежно від того, яку концептуальну основу використовує підприємство для звітування.

16. Рецензування звітів про оцінку збитків є обов'язковим у разі, якщо об'єктом оцінки є майно, яке належить до державної форми власності. У такому

випадку рецензування забезпечується Фондом державного майна України, його регіональними відділеннями.

В інших випадках рецензування звіту про оцінку збитків здійснюється на запит особи, яка має заінтересованість у неупередженому критичному розгляді оцінки, за наявності конфліктів, спорів тощо та проводиться експертними радами саморегулювальних організацій оцінювачів, визнаних таким Законом.

У разі виникнення спорів, пов'язаних із результатами оцінки збитків, зокрема спорів, які розглядаються в суді, неякісна (недостовірна) оцінка збитку встановлюється виключно за результатами рецензування звіту про оцінку збитків.

Якщо за результатом проведення рецензування звіту про оцінку збитків встановлено, що оцінка є неякісною (недостовірною), оцінка об'єктів (активів) здійснюється повторно.

17. Звіт про оцінку збитків є дійсним до дати відшкодування збитків (включно). Якщо оцінці підлягає майно, що відноситься до об'єктів, споруд та виробництв, створених на виконання державних контрактів (договорів), пов'язаних із реалізацією заходів державних цільових програм реформування та розвитку оборонно-промислового комплексу, розвитку ракетного озброєння, створення системи протиракетної оборони з розроблення, освоєння і впровадження нових технологій, нарощування наявних виробничих потужностей для виготовлення продукції оборонного призначення, звіт про оцінку має бути з обмеженим доступом.

18. Оплата робіт з проведення незалежної оцінки збитків та рецензування звітів про оцінку збитків (у разі проведення рецензування) здійснюється за кошти підприємств, установ, організацій, фізичних осіб або інших джерел, що не заборонені законодавством.

**Начальник Управління з питань
управління об'єктами державної
власності Міністерства з питань
стратегічних галузей
промисловості України**

Алла ЛЕВЧЕНКО

**Директор департаменту
оцінки майна, майнових прав
та професійної оціночної
діяльності Фонду державного
майна України**

Світлана БУЛГАКОВА